

Tôi đọc “Cha Vô Danh” của Phạm Ngọc Lân (04)
Người kể chuyện

Trần Việt Hưng

Khi muốn kể một câu chuyện thì phải có người kể chuyện, dĩ nhiên rồi. Một câu chuyện hay mà người kể chuyện nói lắp thì có mấy ai hiểu được anh ta muốn nói gì. Tác giả Phạm Ngọc Lân biết rõ điều đó, và ông biết phải làm gì để kể lại câu chuyện của chính mình mà không gây nhàm chán cho người nghe; để kể lại câu chuyện một cách mạch lạc mà không phải bám sát vào thứ tự thời gian.

Nhưng viết lịch sử không phải là một việc làm đơn giản có thể dễ dàng thực hiện khi mà ông xác tín rằng *càng có nhiều nhân chứng lịch sử thì nhà sử học có thêm dữ kiện để viết chính xác*. Đó mới đích thực là một thách đố, một vấn nạn mà ông đối diện với trước khi bắt đầu. Nên tôi tin tưởng ông đã phải đắn đo suy nghĩ và nghiên cứu thật kỹ càng trước khi tạo dựng nhân vật người kể chuyện cho cuốn sách của ông.

Boris Pasternak¹ trong Dr. Zhivago đã sử dụng viên Trung Tướng KGB Yevgraf Andreyevich Zhivago, người anh (hay em?) cùng cha khác mẹ với nhân vật chính làm người kể chuyện vì ông ta đã có mặt trong suốt cuộc đời của Dr. Zhivago, từ lúc thơ ấu cho tới lúc vị bác sĩ lãng mạn qua đời và cả thời gian sau đó nữa. Ông ta tin tưởng cô gái trẻ Tanya Komarova chính là giọt máu rơi của em mình nên ông ta đi tìm để nói cho cô biết cha của cô là người như thế nào. Là người kể chuyện duy nhất nên ông ta kể chuyện xuyên suốt. Một cái mô thức hoàn toàn không thích hợp với Cha Vô Danh vì ai sẽ là người có đủ uy tín và tư cách để kể chuyện nhân vật Hoàng Kim Long qua các thời đại? Tác giả Phạm Ngọc Lân phải buộc lòng tìm kiếm một người kể chuyện biết hóa thân và có mặt ở mọi nơi, mọi lúc trong cuộc đời của một người con đi tìm cha, hay nói đúng hơn là đi tìm chính mình.

Và mô thức người kể chuyện biết hóa thân này không phải là một điều gì mới lạ.

Một mô thức như nhân vật Ché, người kể chuyện trong nhạc kịch **Evita**² của **Baron Andrew Lloyd Webber**³ (nhạc) và **Sir Tim Rice**⁴ (lời, kịch bản), lúc thì làm một khán giả có mặt trong rạp hát khi cuốn phim đang chiếu bị gián đoạn để người chủ rạp thông báo **Đệ Nhất Phu Nhân Eva Perón**⁵ vừa mới qua đời; lúc thì làm người dân phần nộ nổi loạn đập phá trong đám tang của **Santa Evita**⁶; lúc thì làm anh lao công nhà chứa nơi Eva Duarte đã dùng thân xác để nhanh chóng leo lên đỉnh cao danh vọng và quyền lực; lúc thì làm nhân chứng cho cuộc đảo chánh năm 1943 mang đến chiến thắng cho cánh hữu và sau đó là **Đại Tá Juan Domingo Perón**⁷... Nói tóm lại là bất cứ chỗ nào, bất cứ lúc nào, người kể chuyện cũng phải có mặt qua vai người này hay người khác.

Hóa thân là như vậy.

Nhưng cách hóa thân này chỉ có thể có trong nhạc kịch, không thể hiện hữu trong một cuốn sách về lịch sử như Cha Vô Danh.

Vậy thì phải làm sao?

Bram Stoker⁸ có cho chúng ta một câu trả lời, một giải pháp rất hữu hiệu qua tác phẩm **Dracula**⁹. Ông kể lại câu chuyện **Bác Sĩ Abraham Van Helsing**¹⁰ cùng nhóm bạn của ông săn lùng, truy đuổi để diệt trừ **Bá Tước Dracula**, một cái xác sống đến London từ **Transylvania**¹¹ và gieo rắc kinh hoàng cho cư dân ở đây. Toàn bộ câu chuyện được kể lại bằng những trang nhật ký, những lá thư, những bản ghi nhớ, những bức điện tín và thậm chí những mảnh tin cắt ra từ những tờ báo trong ngày để tác giả của những tài liệu ấy thay phiên nhau kể lại câu chuyện theo thứ tự thời gian. Bất kỳ nhân vật nào cũng có thể là người kể chuyện, trừ Bá Tước Dracula, đương nhiên.

Tác giả Phạm Ngọc Lân đã sử dụng mô thức này trong *Cha Vô Danh*. Những người kể chuyện của ông là phần lớn những nhân vật trong câu chuyện được kể, có bà ngoại, có người mẹ, có người cha dượng, có vợ ông và có cả chính ông nữa để ông có được một người kể chuyện đã chứng kiến và biết hết mọi chuyện (un narrateur omniscient), một người thay mặt ông kể chuyện lịch sử.

Đó là một cách giải quyết đã góp phần tạo dựng nên sự thành công của tác phẩm *Cha Vô Danh*, rất nghệ thuật, rất khéo léo và rất cần phải được ghi nhận ở đây.

(còn tiếp)

---

¹ **Boris Leonidovich Pasternak** (29/1/1890 – 30/5/1960), thi sĩ, văn sĩ, thông dịch viên người Nga, nổi tiếng với tác phẩm **Doctor Zhivago** (1957) bị cấm xuất bản trong thời kỳ Xô Viết nắm quyền.

² **Evita** là một nhạc kịch, **Baron Andrew Lloyd Webber** viết nhạc, **Sir Tim Rice** viết lời và kịch bản. Nhạc kịch kể lại cuộc đời của nhà lãnh đạo **Eva Perón** của Argentina, vợ thứ hai của **Tổng Thống Juan Perón**. Câu chuyện bước theo những bước chân của **Evita** từ thời thơ ấu, cho tới lúc nắm quyền trong tay, những việc từ thiện bà làm và cuối cùng là cái chết của bà.

³ **Baron Andrew Lloyd Webber** (22/3/1948 -), nhà soạn nhạc và tác giả các vở nhạc kịch người Anh, được phong hàm Bá Tước.

⁴ **Sir Tim Rice** (10/11/1944 -) nhà soạn lời ca, cộng tác viên của **Baron Andrew Lloyd Webber**, người Anh.

⁵ **María Eva Duarte** (7/5/1919 – 26/7/1952), còn được biết dưới các tên **María Eva Duarte de Perón**, **Eva Perón** và **Evita**, vợ của **Tổng Thống Argentina Juan Perón** (1895–1974) và **Đệ Nhất Phu Nhân của Argentina** từ 1946 cho tới lúc mất năm 1952.

⁶ **Santa Evita** có nghĩa là **Bà Thánh Evita**, danh xua của những người ủng hộ tặng cho **Eva Perón**.

⁷ **Juan Domingo Perón** (8/10/1895 – 1/7/1974) là một vị tướng trong quân đội Argentina và cũng là một chính khách, Tổng Thống Argentina trong suốt ba nhiệm kỳ từ tháng 6, 1946 tới tháng 9, 1955.

⁸ **Abraham “Bram” Stoker** (8/11/1847 – 20/4/1912), người Ái-Nhĩ-Lan, được biết đến với tác phẩm **Dracula**, xuất bản lần đầu tiên năm 1897.

---

⁹ **Dracula**, nhân vật huyền thoại được **Bram Stoker** dựng lên như một hiện thân của **Vlad the Impaler (Vlad Kẻ Xiên Người)** trong tác phẩm kinh dị mang cùng tên. Từ tác phẩm **Dracula**, nhân vật này được xem là một biểu tượng của chủng loại **ma-ca-rông**.

¹⁰ **Giáo Sư Bác Sĩ Abraham Van Helsing**, nhân vật huyền thoại trong tác phẩm **Dracula** của **Bram Stoker**, đối nghịch **Dracula**.

¹¹ **Transylvania** là một vùng đất có tính cách lịch sử nằm ở trung tâm nước Lỗ-Mã-Ni (Romania). Transylvania có ranh giới tự nhiên là rặng núi Carpathian ở phía đông và phía nam, trong khi vùng đất phía tây kéo dài tới rặng núi Apuseni. **Lâu đài Bram** hay **lâu đài của Bá Tước Dracula** là lâu đài duy nhất vẫn còn tồn tại trong vùng này.